

УДК 343.13

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Тітко І.А., к. ю. н., доцент
кафедри правосуддя
Полтавський інститут Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

Статтю присвячено дослідженню категорії «інтерес» у сфері кримінального судочинства, виявленню видів інтересів та їх специфічних характеристик.

Ключові слова: інтерес, інтерес у кримінальному процесі, класифікація інтересів, приватний інтерес, публічний інтерес.

Статья посвящена исследованию категории «интерес» в сфере уголовного судопроизводства, выявлению видов интересов и их специфических характеристик.

Ключевые слова: интерес, интерес в уголовном процессе, классификация интересов, частный интерес, публичный интерес.

Titko I.A. CLASSIFICATION OF INTERESTS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

The article explores the category of «interest» in the field of criminal justice, the identification of kinds of interest and their specific characteristics.

Key words: interest, interest in the criminal process, classification of interest, private interest, public interest.

Різноманіття та різноплановість інтересів у сфері кримінального судочинства самі по собі є доволі вагомими підставами для здійснення спроб їх класифікації з метою встановлення особливостей правової природи тих або інших груп інтересів, ступеня їх поширеності в межах кримінального провадження та проблематики доктринального й прикладного характеру, пов'язаної з нормативною регламентацією та реалізацією тих чи інших груп інтересів.

Слід погодитися з думкою про те, що класифікація правових інтересів забезпечує не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки розширює межі розуміння категорії «інтерес», дозволяє виявити передумови виникнення тих або інших інтересів, їх спрямованість і можливість реалізації, а також способи й засоби охорони та захисту з боку держави. Класифікацію слід розглядати не лише як проблему теорії, а й під кутом зору впливу класифікаційної схеми на подальше вдосконалення правотворчої, правозастосовної та правореалізаційної діяльності. При цьому класифікація дозволяє провести порівняльний аналіз різноманітних інтересів, виділити особливості конкретних груп та прослідкувати закономірності їх розвитку й утілення у відповідній галузі права [1, с. 7].

Науковці, які досліджували інтерес як правове явище, у тому числі у сфері кримінального судочинства, обґрунтовували

доволі різноманітні підходи до класифікації досліджуваного об'єкта. Так, пропонувалося здійснювати поділ за такими класифікаційними підставами: сфера виявлення, ступінь загальності, суб'єктивна приналежність, спрямованість і соціальне значення, ставлення до об'єкта задоволення потреб тощо [1, с. 10; 2, с. 218; 3, с. 42–43; 4, с. 9].

З окремими запропонованими в науці підходами можна погодитися без будь-яких зауважень, інші ж, на наш погляд, викликають потребу в критичному переосмисленні з метою подальшого вдосконалення шляхом зміни або доповнення. Окрім того, враховуючи специфіку предмета дослідження, здійснюваного автором¹, видається можливим і необхідним запропонувати також інші підходи до класифікації інтересів у сфері кримінального судочинства, які нададуть можливість підкреслити місце й роль приватного інтересу в кримінальному провадженні, продемонструвати його співвідношення з іншими різновидами інтересів, показати багатоплановість самого явища, яке ми позначаємо узагальненою категорією «приватний інтерес». Тому вважаємо за доцільне запропонувати й розглянути наведені нижче класифікації інтересів у сфері кримінального судочинства.

1. За правовою природою юридичної значимості (юридично значимі позитивні та юридично значимі негативні). На наше переконання, однією з істотних рис категорії

¹Предмет наукового дослідження автора становлять насамперед приватні інтереси в кримінальному судочинстві. Відтак класифікації, запропоновані в статті, розглядаються переважно крізь призму зазначеного феномена.

«інтерес» у кримінальному процесі є його юридична значимість. При цьому нормативної опосередкованості набувають далеко не всі існуючі інтереси, а лише ті, що потребують правового захисту або впливають на виникнення, зміну чи припинення правовідносин. Відтак юридично значимим може бути як позитивний інтерес, який схвалюється суспільством і, відповідно, захищається правом, так і інтерес негативного характеру, яких викликає суспільний осуд, проте, зважаючи на його здатність впливати на хід правовідносин, не може не враховуватися під час конструювання нормативних механізмів (у деяких літературних джерелах ці види інтересів іменують «законними» й «незаконними» відповідно [5, с. 72–73]). Відтак юридично значимий позитивний інтерес є об'єктом, який охороняється кримінальним процесуальним правом, а юридично значимий негативний інтерес – юридичним фактом, який приводить до виникнення, зміни чи припинення певних правовідносин. Наприклад, інтерес обвинуваченого (засудженого) у перегляді судового рішення іншим складом суду є позитивним, являє собою об'єкт правового захисту, а тому передбачає нормативно встановлений механізм апеляційного й касаційного оскарження. Юридично значимим негативним інтересом є, наприклад, інтерес підозрюваного в уникненні кримінальної відповідальності, найпростішим способом реалізації якого є переховування від слідства й суду або перешкоджання діяльності останніх. Відповідно, наявність зазначеного інтересу є юридичним фактом, що породжує початок провадження з обрання щодо підозрюваного запобіжного заходу.

2. За сферою виявлення (публічні та приватні). Найбільш очікуваним, з урахуванням специфіки предмета нашого дослідження, є, напевно, розмежування всіх інтересів за критерієм сфери їх виявлення на *публічні* та *приватні*. Безумовно, подібна класифікація є базовою для нашої роботи, оскільки саме вона надає можливість більшою чи меншою мірою чітко окреслити сферу наукового пошуку, відтінивши досліджуване явище (приватний інтерес) на фоні парної йому категорії «публічний інтерес». При цьому вважаємо, що подібне зіставлення має надаватися з одним доволі вагомим застереженням. Справа в тому, що відповідно до законів діалектики системи парних категорій передбачають антагоністичність, взаємну виключність об'єктів, які утворюють дихотомічну пару. Водночас, як буде показано далі, приватні та публічні інтереси далеко не завжди характеризуються взаємним неспівпадінням, а доволі часто мають спільний вектор спрямування. Більше того, на наш погляд,

відкритий конфлікт публічного й приватного інтересу (мова йде лише про законні інтереси) у сфері кримінального судочинства є своєрідним лакмусовим папірцем, який сигналізує про недосконалість нормативної регламентації (невипадково до об'єктивних причин виникнення правових конфліктів науковці відносять колізійність та прогальність законодавства, відсутність у ньому необхідних механізмів для розв'язання конфліктів [6, с. 14]). Вважаємо, що першочергове завдання законодавця полягає саме в тому, щоб якщо й не забезпечити цілковите співпадіння приватних і публічних інтересів (така мета, імовірно, є недосяжною), то принаймні нормативно згладити «гострі кути», забезпечити взаємоприйнятний консенсус.

Продовження логічного ланцюга роздумів, на нашу думку, дає можливість поставити питання про класифікацію інтересів у дещо інших площинах та з відмінним ступенем узагальнення. По-перше, усі зосереджені в межах кримінального провадження інтереси можуть бути поділені за критерієм взаємної узгодженості на конфліктуючі та неконфліктуючі (причому такий поділ є прийнятним також для приватних інтересів самих по собі). По-друге, приватні інтереси можуть бути класифіковані за критерієм їх узгодженості з інтересами публічними. Розглянемо більш детально обидва варіанти.

3. За критерієм взаємної узгодженості (конфліктуючі та неконфліктуючі). Своєрідною аксіомою у сфері конфліктології є теза, згідно з якою будь-який конфлікт є зіткненням інтересів [7, с. 36, 38; 8 с. 23; 9, с. 28]. При цьому слід погодитися з правниками, які вказують, що головне на сучасному етапі розвитку теорії права – побачити в останньому засіб координації різноманітних суспільних інтересів [10, с. 170]. На підтвердження цієї думки зауважимо, що саме різноманіття інтересів, а доволі часто – і їх антагоністичні форми, зумовлюють потребу в різного роду соціальних регуляторах, одним із яких є право. Предметом правового регулювання є суспільні відносини в одних випадках із незначним вираженням конфліктної складової, а в інших – саме конфлікт інтересів стає рушійною силою виникнення й розвитку правовідносин. Сфера кримінально-процесуальних правовідносин є априорі конфліктною, оскільки підставою виникнення правовідносин є порушення одним суб'єктом прав та інтересів іншого, а розвиток правовідносин відбувається в межах змагальних процедур, що також безумовно передбачає зіткнення інтересів протилежних сторін. Відтак доводиться констатувати, що поділ інтересів усіх суб'єктів кримінального провадження на конфліктуючі та неконфліктуючі базується на об'єктивній дійсності.

4. **За критерієм узгодженості з публічними інтересами** приватні інтереси в кримінальному процесі у свою чергу можуть бути поділені на співпадаючі, протилежні та нейтральні (подібний підхід уже висловлювався окремими правниками [11, с. 12]). Таке групування є своєрідним зрізом класифікації за критерієм взаємної узгодженості, здійсненим у сфері взаємодії приватних і публічних інтересів. Подібний погляд на групування приватних інтересів у кримінальному процесі, на наш погляд, надає можливість виконати принаймні два завдання: довести тезу, відповідно до якої приватні й публічні інтереси в кримінальному провадженні не є апріорі протилежними (конфліктуючими); виявити сфери неспівпадіння інтересів держави з інтересами окремих суб'єктів провадження, з метою зосередження на них уваги законодавця задля нормативного забезпечення досягнення оптимального консенсусу. Розглянемо згадані групи детальніше.

а) *приватні інтереси, які співпадають із публічними*. Нерідко приватні інтереси учасників кримінального провадження спрямовані на досягнення тієї ж мети, яку ставить перед собою держава. Подібна ситуація є цілком зрозумілою, оскільки публічний інтерес у громадянському суспільстві тією чи іншою мірою є сукупністю приватних інтересів окремих громадян, приведених до спільного знаменника. Зокрема, інтерес держави, що полягає в швидкому розслідуванні й судовому розгляді (ст. 2 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України), цілком співпадає з інтересами багатьох приватних осіб. Так, досягнення державою зазначеної мети гарантуватиме потерпілому задоволення його інтересів щодо покарання винної особи та відшкодування завданих збитків у максимально стислі строки² [12, с. 17; 13]. Що ж стосується підозрюваного (обвинуваченого), то вказана мета держави співпадає також із його інтересом отримати правову визначеність свого становища.

б) *приватні інтереси, які є протилежними до публічних*. Доволі розповсюдженою є ситуація, коли інтерес приватного учасника кримінального провадження не співпадає із загальнодержавним інтересом. При цьому, на наш погляд, слід вести мову принаймні про дві варіації зазначеного.

По-перше, із загальнодержавними інтересами можуть не співпадати приватні інтереси, які є позитивними, цілком законними, визнаються державою та, відповідно, являють собою об'єкт правового захисту

(у тому числі й від порушень із боку державних органів). Наприклад, інтерес приватної особи в збереженні таємниці, яку вона довірила священнослужителю або лікарю, жодними чином не співпадає з уже згаданим публічним інтересом швидкого й повного розслідування. Тим не менш держава не лише визнає вказаний інтерес приватної особи, а й ставить його вище публічного інтересу, встановлюючи абсолютний імунітет свідка щодо осіб, які отримують інформацію в межах довірчих відносин (ч. 2 ст. 65 КПК України).

По-друге, як уже було зазначено, юридично значимим може бути не лише позитивний інтерес, який схвалюється суспільством, а й інтерес негативного характеру, яких, однак, зважаючи на його здатність впливати на хід правовідносин, не може не враховуватися під час конструювання юридичних механізмів регламентації суспільних відносин (наприклад, інтерес правопорушника, що полягає в уникненні або максимальному пом'якшенні кримінальної відповідальності). Такий різновид юридично-значимих приватних інтересів є завжди протилежним щодо інтересів публічних, а тому завданням законодавчих органів є вироблення кримінально-процесуальних механізмів протистояння проявам подібних інтересів у межах кримінального провадження.

в) *приватні інтереси, які є нейтральними щодо публічних*. Відразу зауважимо, що доволі складно навести приклади приватних інтересів, які не мають жодних точок дотику з публічними інтересами (зважаючи на парність цих категорій). Більше того, сам факт визнання того чи іншого приватного інтересу в законодавстві та надання йому певних форм захисту може розцінюватися як показник зацікавленості держави в підтримці цього приватного інтересу, а відтак у співпадінні останнього з інтересом публічним. Водночас, якщо відштовхуватися від загальної формули публічного інтересу, заявленої в ст. 2 КПК України, то можна назвати приклади приватних інтересів, які, так би мовити, мають цікавити насамперед їх безпосереднього носія, а не державу (хоча остання й забезпечує їх реалізацію). Так, інтерес потерпілого (якщо останній не є юридичною особою державної форми власності) у відшкодуванні завданих йому злочином збитків не суперечить загальнодержавним інтересам у сфері боротьби зі злочинністю, не співпадає з ними, а тому є щодо публічних інтересів нейтральним³ (хоча, як зазначалося, держава надає потерпілому механізм для реалізації вказаного інтересу).

²Останнім часом у наукових колах навіть з'явився термін «повторна віктимізація», який вживається для позначення ситуації, коли потерпілий страждає не лише від безпосередніх дій правопорушника, а й від невинувато довгої тривалості розслідування й судового розгляду кримінального провадження. Показово, що на цей факт (із використанням зазначеної термінології) звертали увагу також міжнародні організації.

5. За критерієм впливу на діяльність державних органів. У попередній класифікації нами вказувалося на доволі тісний зв'язок між приватними й публічними інтересами у сфері регламентації кримінально процесуальних правовідносин. У свою чергу такий факт дає можливість висловити тезу про взаємопов'язаність не лише самих інтересів як об'єктів правового регулювання, а й механізмів їх забезпечення, у тому числі наявність прямої залежності між процесуальною поведінкою державних органів та ступенем забезпеченості реалізації приватних інтересів. Відповідно, за критерієм впливу на діяльність державних органів приватні інтереси можуть бути поділені на такі: а) реалізація яких вимагає вчинення активних дій державними органами; б) реалізація яких вимагає забезпечення державними органами можливості вчинювати активні дії приватним суб'єктом; в) реалізація яких вимагає утримання державних органів від певних дій. Розглянемо вказані групи більш детально.

а) *приватні інтереси, реалізація яких вимагає вчинення активних дій державними органами.* Безперечно, сама по собі діяльність держави (зважаючи на проголошення окремої людини вищою соціальною цінністю) має бути спрямована на підтримку приватних суб'єктів правовідносин у реалізації їх законних інтересів. Підтвердження вказаному знаходимо також у тексті самого кримінального процесуального закону, де серед інших завдань кримінального провадження передбачено охорону законних інтересів учасників кримінального провадження (ст. 2 КПК України). Відтак, наприклад, інтерес приватної особи бути обізнаною у своїх процесуальних правах забезпечується кореспондуючим обов'язком слідчого, прокурора, суду роз'яснити такі права та вручити відповідну пам'ятку (ч. 8 ст. 42, ч. 2 ст. 55, ч. 5 ст. 232, ч. 1 ст. 345 КПК України) тощо. Окрім вказаного, на наш погляд, найбільшою ілюстративністю в цьому плані наділені дії держави, спрямовані на забезпечення так званої «процедурної рівності» учасників провадження. Вказане явище, відповідно до наукових підходів останніх років, знаходить свій прояв у випадках, коли фактична нерівність можливостей (неповноліття, наявність фізичного або психічного захворювання, неспроможність сплатити послуги захисника тощо) компенсується процесуальними механізмами, які дозволяють таким особам вести рівний спір з іншою стороною за рахунок обов'язку державних органів сприяти в реалізації належних особі прав [14, с. 13].

За такої ситуації особа, відстоювання приватного інтересу якої бере на себе держава, може навіть до кінця не усвідомлювати (через різного роду об'єктивні причини) наявність вказаного інтересу та його вагомість. Зокрема, ідеться про випадки забезпечення захисником за рахунок держави залучення законного представника, надання перекладача, заявлення прокурором цивільного позову в інтересах приватної особи тощо. Зазначимо, що в цих ситуаціях приватні інтереси за критерієм їх узгодженості з публічними є, як правило, співпадаючими.

б) *приватні інтереси, реалізація яких вимагає забезпечення державними органами можливості вчинювати активні дії приватним суб'єктом.* У багатьох випадках належна реалізація приватного інтересу у сфері кримінального судочинства не вимагає активності державних органів, а потребує лише створення необхідних умов, у межах яких приватноправовий суб'єкт (носій інтересу) міг би самостійними активними діями досягти бажаного результату. У цьому плані прикладом може слугувати позиція держави в наданні приватноправовим суб'єктам можливості брати активну роль у доказуванні. Так, адвокат, до сфери інтересів якого потрапляє певний доказовий матеріал, може отримати його шляхом направлення адвокатського запиту або через отримання дозволу на тимчасовий доступ до речей і документів. В обох випадках активні дії має вчинити сам адвокат, проте їх продуктивність забезпечується державно-владним механізмом, який серед іншого передбачає адміністративну відповідальність за відмову в наданні інформації на адвокатський запит (ст. 2123 Кодексу України про адміністративні правопорушення) та кримінальну відповідальність за невиконання судового рішення, у тому числі ухвали про надання тимчасового доступу до речей і документів (ст. 382 Кримінального кодексу України). Підозрюваному (обвинуваченому), потерпілому, цивільному позивачу та відповідачу, процесуальний інтерес яких полягає в доведенні власної версії події кримінального правопорушення, надається можливість під час досудового розслідування подавати докази, а в ході судового розгляду ставити питання свідкам та один одному й обґрунтовувати власні позиції під час судових дебатів. Потерпілому надається можливість відстоювати свій інтерес, що полягає в призначенні обвинуваченому покарання, співмірного вчиненому правопорушенню, шляхом підтримання обвинувачення в попередньо заявленому обсязі в ситуації, коли прокурор змінює обвинувачення в

³Для порівняння нагадаємо, що за часів існування радянської моделі співвідношення приватних і публічних інтересів, яка встановлювала повне панування останніх, передбачалося вирішення судом питання про відшкодування завданих злочинним збитків, незалежно від волі потерпілого.

суді в бік пом'якшення. Може бути наведено також інші приклади, спільним для яких є надання державою приватним суб'єктам необхідних умов для прояву активності у відстоюванні власних інтересів у межах кримінального провадження.

в) *приватні інтереси, реалізація яких вимагає утримання державних органів від активних дій*. Виділення цієї групи значною мірою базується на протиставленні приватних інтересів публічним. У вказаному плані термін «приватність» вживається для позначення тієї сторони життя особи, яка не передбачає публічного висвітлення, втручання в яку має за можливості зводитися до мінімуму. Підтвердженням зазначеного може слугувати поява в оновленому кримінальному процесуальному законодавстві України низки засад, які стосуються приватного життя особи. При цьому заборона на вчинення активних дій знаходить прояв у самій назві таких принципів положень за рахунок використання заперечної частки «не». Зокрема, ідеться про ст. ст. 15, 16 КПК України, які передбачають дію в кримінальному провадженні засад «невтручання у приватне життя» та «недоторканості права власності». Окрім цього, прояви приватних інтересів, реалізація яких вимагає утримання державних органів від активних дій, можна знайти також в інших положеннях. Зокрема, гарантією реалізації інтересу підозрюваного не свідчити проти себе є положення, відповідно до якого в разі відмови підозрюваного відповідати на запитання, давати показання особа, яка проводить допит, зобов'язана його зупинити одразу після отримання такої заяви (ч. 4 ст. 224 КПК України). Приватний інтерес особи бути присутньою й контролювати проведення слідчої (розшукової) дії, яка проводиться за її клопотанням, захищається законодавчим правилом, згідно з яким слідчий повинен утриматися від проведення зазначеної дії без участі самого ініціатора або його захисника чи представника, крім випадків, коли через специфіку слідчої (розшукової) дії це не є можливим або така особа письмово відмовилася від участі в ній (ч. 6 ст. 223 КПК України).

Наостанок слід зазначити, що запропоновані нами класифікаційні підходи спрямовані насамперед на висвітлення питань правової природи приватного інтересу в кримінально-процесуальній сфері (та публічного інтересу як категорії, протилежної предмету нашого дослідження). При цьому наведені класифікації, безумовно, не є аб-

солютними й універсальними, а тому можуть бути змінені або доповнені на підставі інших класифікаційних критеріїв та залежно від спрямованості наукового пошуку відповідного дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шепелев Д.В. Проблемы реализации и защиты интересов в праве : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Д.В. Шепелев. – М., 2011. – 20 с.
2. Соціологія: короткий енциклопедичний словник / [В.І. Волович та ін.] ; за ред. В.І. Волович. – К. : Український центр духовних культур, 1998. – 736 с.
3. Сиренко В.Ф. Обеспечение приоритета общегосударственных интересов (организационно-правовые вопросы) / В.Ф. Сиренко. – К. : Наукова думка, 1987. – 175 с.
4. Общественные и личные интересы в уголовном судопроизводстве / науч. ред. Л.Д. Кокорев. – Воронеж : Изд-во Воронежского гос. ун-та, 1984. – 160 с.
5. Курбатов А.Я. Сочетание частных и публичных интересов при правовом регулировании предпринимательской деятельности / А.Я. Курбатов. – М. : Юринфор, 2001. – 212 с.
6. Тихомиров Ю.А. Коллизии между правовыми актами: способ преодоления / Ю.А. Тихомиров // Колізії у законодавстві України: проблеми теорії і практики. – К. : Генеза, 1996. – С. 14–20.
7. Дмитриев А.В. Конфликтология : [учеб. пособие] / А.В. Дмитриев. – М. : Гардарики, 2000. – 320 с.
8. Юридическая конфликтология – новое направление в науке // Государство и право. – 1994. – № 4. – С. 3–23.
9. Юридическая конфликтология / отв. ред. В.Н. Кудрявцев. – М., 1995. – 316 с.
10. Лившиц Р.З. Теория права / Р.З. Лившиц. – М. : БЕК, 1994. – 224 с.
11. Деревянкін С.Л. Публічність та диспозитивність у кримінальному судочинстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / С.Л. Деревянкін ; Одеська національна юридична академія. – Х., 2005. – 21 с.
12. Шамардин А.А. Частные начала обвинения и становление принципа диспозитивности в уголовном процессе России : дис. ... канд. юрид. наук / А.А. Шамардин. – Оренбург, 2001. – 200 с.
13. Правонарушители и жертвы: ответственность и справедливость в процессе отправления уголовного правосудия: рабочий документ Десятого Конгресса Организации Объединенных Наций по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями (Вена, 10–17 апреля 2000 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uncjin.org/Documents/congr10/8r.pdf>.
14. Смірнова В.В. Забезпечення прийняття правових рішень судом апеляційної інстанції в кримінальному судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / В.В. Смірнова. – Х., 2012. – 20 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія:
ЮРИДИЧНІ НАУКИ
Випуск 4
Том 2

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стратонов Василь Миколайович – декан юридичного факультету Херсонського державного університету, д.ю.н., професор, заслужений юрист України

Заступники головного редактора:

Бевзенко Володимир Михайлович – професор кафедри адміністративного та господарського права Херсонського державного університету, д.ю.н., доцент

Шапошников Костянтин Сергійович – декан факультету економіки і менеджменту Херсонського державного університету, д.е.н., доцент

Відповідальний секретар:

Сотула Олександр Сергійович – доцент кафедри галузевого права Херсонського державного університету, к.ю.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Галуцько Валентин Васильович – директор Інституту права Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», професор кафедри адміністративного та господарського права Херсонського державного університету, д.ю.н., доцент

Кафарський Володимир Іванович – професор кафедри теорії держави і права Херсонського державного університету, д.ю.н., професор, заслужений юрист України

Волошин Юрій Олексійович – завідувач відділу теорії і практики законотворчої діяльності, директор Української школи законотворчості Інституту законодавства Верховної Ради України, д.ю.н., професор

Конопльов В'ячеслав В'ячеславович – д.ю.н., професор, іноземний член Національної академії правових наук України, заслужений юрист України

Литвинов Олексій Миколайович – завідувач кафедри кримінального права та кримінології Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор

Літвін Валерій Валерійович – професор кафедри галузевого права Херсонського державного університету, к.ю.н.

Лукашевич Віталій Григорович – проректор з наукової роботи, завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Класичного приватного університету, д.ю.н., професор, заслужений юрист України

Мельник Роман Сергійович – професор кафедри адміністративного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, д.ю.н., старший науковий співробітник

Мікулін Віктор Петрович – Вища експертна рада України, д.ю.н., професор

Сайчич Олександр Сергійович – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Класичного приватного університету, д.ю.н., професор

Слінько Сергій Вікторович – професор кафедри кримінального процесу та криміналістики Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., професор

Стрельцов Євген Львович – вчений секретар Південного регіонального наукового центру Національної академії правових наук України, член-кореспондент Національної академії правових наук України, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Фріс Павло Львович – завідувач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, д.ю.н., професор, заслужений діяч науки і техніки України

Шпица Роман Богданович – завідувач кафедри цивільно-господарських дисциплін Ірпінської фінансово-юридичної академії, д.ю.н., професор

Шутак Гля Дмитрович – професор кафедри теорії та історії права Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, д.ю.н., професор

Чертова Надія Андріївна – завідувач кафедри міжнародного права і порівняльного правознавства Північний Арктичний федеральний університет імені М.В. Ломоносова, д.ю.н., професор (Російська Федерація, м. Архангельськ)

Гармась Юрій Петрович – завідувач кафедри організації прокурорсько-слідчої діяльності Іркутського інституту підвищення кваліфікації прокурорських працівників Генеральної прокуратури Російської Федерації, д.ю.н., професор (Російська Федерація, м. Іркутськ)

Кубічек Павол – декан юридичного факультету Університету імені Коменського, д.ю.н., професор (Республіка Словаччина, м. Братислава)

Рябініна Тетяна Кимівна – завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Південно-Західного державного університету, к.ю.н., професор (Російська Федерація, м. Курськ)

Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»
є фаховим виданням на підставі Наказу МОН України від 10 жовтня 2013 року № 1411 (додаток № 5).

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Херсонського державного університету
(Протокол № 2 від 29.09.2014 р.)

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації – серія KB № 19746-9546P
від 15.03.2013 р. видане Державною реєстраційною службою України